

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2026 m. balandžio d. Nr.

Vilnius

Posėdis įvyko 2026 m. balandžio 16 d. 15.00–16:50 val. mišriu būdu (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) 399 salėje ir *MS Teams*).

Posėdžio pirmininkas – Andrius Palionis, žemės ūkio ministras, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komiteto (toliau – Komitetas) pirmininkas.

Posėdžio sekretorius – Povilas Valteris, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriaus vyriausiasis specialistas.

Dalyvavo: Komiteto nariai, Europos Komisijos (toliau – EK), Ministerijos atstovai. Posėdyje dalyvavo 15 Komiteto narių iš 20 (kvorumas yra) (dalyvavusių Komiteto narių sąrašas pridedamas, 1 priedas).

Posėdžio įrašas yra.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – SP) techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimo;

2. Dėl SP intervencinės priemonės KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijų.

Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu be pastabų.

1. SVARSTYTA. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – SP) techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimas.

J. Pugačiauskaitė-Butrimienė priminė, kad šis siūlymas buvo teikiamas balandžio 2 d. SP įgyvendinimo Stebėsenos komiteto posėdyje ir pristatė pakartotinai teikiamą, patikslintą siūlymą dėl atrankos kriterijų pakeitimų, kuriais būtų sudaromos galimybės lengviau ir objektyviau atrinkti didžiausią pridėtinę vertę siekiant priemonės tikslų kuriančius projektus bei išreitinguoti juos pirmumo eilėje. Siūlomų keitimų informacija detaliai pateikta klausimo medžiagoje (2 protokolo priedas).

Pranešėja taip pat informavo, kad dėl šių kriterijų pakeitimų buvo gauti raštai iš Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų (toliau – ŽŪR), nurodant, kad į juos bus atsakyta artimiausiu metu, o pateikti kriterijai buvo peržiūrėti atsižvelgiant į išsakytus socialinių partnerių klausimus, komentarus ir SP įgyvendinimo Stebėsenos komitetui yra teikiamas pakoreguotas siūlymo variantas.

Vyko diskusija. *Kalbėjo: A. Palionis, J. Pugačiauskaitė-Butrimienė, I. Mizejė, V. Buivydas, A. Svitojus, E. Pranauskas, K. Švedaitė.*

A. Palionis pasisakė, kad šios priemonės paramos kvietimuose didžioji dauguma paraiškų surinkdavo 100 balų ir neužtekdavo kvietimui skirtų lėšų 100 balų surinkusiems projektams finansuoti, todėl tai rodo, kad kriterijai turėtų būti pakeisti ir labiau diferencijuojami. Todėl šio pakeitimo tikslas, kad būtų atsirenkami geriausi projektai ir paramos lėšos būtų panaudojamos su maksimaliu efektyvumu.

A. Svitojus pasisakė, kad į ŽŪR pasiūlymus buvo sureaguota, tačiau nepakankamai ir buvo pasigęsta diskusijos tarp Ministerijos ir socialinių partnerių ieškant geresnio kriterijų kokybinio įgyvendinimo. Taip pat kyla klausimas, kokiais kriterijais reikės remtis atrenkant paraiškas jei trūks lėšų 100 balų surinkusiems pareiškėjams.

I. Mizejė atsakė, kad įgyvendinimo taisyklėse yra numatyti 3 antriniai kriterijai, pagal kuriuos vienodą balą skaičių surinkusios ir pilkojoje zonoje esančios paraiškos yra reitinguojamos. Pirmasis kriterijus yra dėl pareiškėjo veikimo nacionaliniu lygiu, antrasis susijęs su daugiau dalyvių projekto visose veiklose o trečiasis yra dėl mažesnės prašomos paramos sumos.

A. Palionis reaguojant į komiteto nario pasisakymą pasiūlė, pratęsti diskusiją dėl šio klausimo ir nukelti klausimo svarstymą, atkreipiant dėmesį, kad dėl to reikės nukelti paraiškų surinkimo datą į rudenį. A. Palionis pasisakė, kad iki šiol būdavo problema kai neužtekdavo lėšų visoms paraiškoms, surinkusioms 100 balų ir pagal antrinius kriterijus išreitingavus paraiškas lėšos visados būdavo paskirstomos.

I. Mizejė papildomai informavo, kad šie pakeitimai pagrindiniuose kriterijuose yra atliekami, kad nereikėtų taikyti antrinių kriterijų ar kad jie būtų taikomi kuo rečiau, tik tikrajai pilkajai zonai, tad būtent dėl to siūlomi pakeitimai įtraukiant naujų kriterijų ir skiriant įvairesnes balų sumas, taip diversifikuojant paraiškas ir atitinkamai suformuojant pareiškėjų eilę.

E. Pranauskas pasisakė, kad ankstesniame posėdyje negalėjo prisijungti, nes posėdžio prisijungimo nuoroda neveikė ir negalėjo girdėti visų pakeitimų paaiškinimų. Komiteto narys informavo, kad buvo pateiktas raštas ir problema yra ne tik dėl 100 balų, tačiau ir pareiškėjų kurie surenka arti 100 balų. Taip pat, komiteto nario nuomone, svarbu atkreipti dėmesį tai, kad ne visos žemdirbių organizacijos naudoja elektronines komunikacijos priemones dėl kurių skiriami balai su nauju 32.4 kriterijumi, todėl komiteto narys pritaria tolesnei diskusijai ir klausimo nukėlimui.

K. Švedaitė pasisakė, kad 32.6 kriterijus yra apie intensyvumo mažinimą ir jis projektams kokybės neprieda, todėl išsakė nuomonę, kad galbūt reikėtų sumažinti paramos intensyvumą iki 80%, nebent toks tikslas.

A. Palionis atsakė, kad tokio tikslo nėra. Taip pat atsakant į E. Pranausko klausimą, yra suprantama, kad yra paraiškų kuriuos nepasiekia 100 balų, tačiau jos nepapuola į finansuojamų paraiškų sąrašą, nes pilkoji zona visada būna 100 balų sudarančios paraiškos.

V. Buivydas pasisakė dėl mažesnio paramos intensyvumo sakydamas, kad čia ne verslo o ne pelno siekiančios investicijos, todėl, komiteto nario nuomone, nereikėtų orientotis į tuos kas turi daugiau lėšų, o atrankos kriterijai turėtų būti kitokie, apie juos reikėtų padiskutuoti, kad rezultatas

tenkintų, nes jau yra susitinkama antrą kartą ir vis dar kyla dvejonių ir skirtingų nuomonių dėl pateiktų siūlymų.

A. Palionis atsakė, kad nesutinka, jog finansavimo intensyvumo mažinimas yra skirtas tik verslui, todėl šis kriterijus galėtų būti suprantamas kaip kokybinis kriterijus, nes kai naudojamos ne tik viešosios ES lėšos, bet prisidedama ir savais finansiniais resursais, tuomet sukuriama kokybė yra geresnė. Todėl, komiteto pirmininko nuomone, šis kriterijus pasiekiamumo ir lėšų efektyvumo išlaidų prasme būtų aukštesnės kartelės.

Posėdžio pirmininkas pasiūlė organizuoti balsavimą dėl klausimo „Dėl SP techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimas“ svarstymo nukėlimo.

Balsavimas:

už balsavo 7 komiteto nariai: Vytautas Buivydas, Raimundas Juknevičius, Gytis Kauzonas, Daiva Makutėnienė, Kristina Švedaitė, Eimantas Pranauskas, Arūnas Svitojus;

prieš balsavo 8 komiteto nariai: Rita Armonienė, Antanas Ronis, Genovaitė Beniulienė, Algirdas Klimavičius, Loreta Veličkaitė, Nerijus Zableckis, Ramūnas Krugelis, Andrius Palionis.

NUTARTA. Balsavusių daugumos sprendimu nutarta nenukelti klausimo svarstymo ir jį toliau svarstyti šiame posėdyje.

A. Palionis paprašė Ministerijos atstovų atsakyti į socialinių partnerių anksčiau pateiktus klausimus ir siūlymus, kad nekiltų neaiškumų dėl teikiamų siūlymų.

I. Mizejė atsakydama į E. Pranausko rašte pateiktą teiginį, kad projekte dalyvauja ir maksimalią paramą gauna juridinis asmuo, turintis vieną ar kelis darbuotojus, o ne tiesiogiai BŽŪP subjektams atstovaujančios organizacijos, nurodė, kad priemonės įgyvendinimo taisyklėse yra numatyta, kad pagal šią priemonę paramos gali kreiptis Lietuvos kaimo tinklo (toliau – LKT) nariu esantis viešasis juridinis asmuo. Taisyklėse nėra reglamentuojamas mažiausias viešojo juridinio asmens, esančio LKT nariu, darbuotojų, narių ar steigėjų skaičius. Yra žiūrima į tai, kokių tikslų projektas siekia ir kaip projekto veiklas sėkmingai įgyvendina, o tai jau prižiūri Nacionalinė mokėjimo agentūra (toliau – NMA).

E. Pranauskas pasisakė, kad viešųjų organizacijų darbuotojų skaičius gali būti patikrinamas per registrus, nes tai vieši ir skelbiami duomenys.

A. Palionis atsakė, kad pagal darbuotojų skaičių nėra tikslinga skirstyti ar pareiškėjas gali ar negali pretenduoti į paramą, nes pareiškėjai yra LKT nariai, kuriems ir yra skirta ši parama, o jei bus pradėta skirstyti kurie nariai gali pretenduoti ir kurie ne, tuomet kils klausimas dėl diskriminacijos.

I. Mizejė papildė, kad darbuotojų skaičius yra kintantis dydis, todėl reikėtų vykdyti nuolatinę kontrolę ir tai būtų sudėtingai įgyvendinama. Šiuo metu yra svarstomi kriterijai, o šis siūlymas yra dėl pareiškėjų tinkamumo sąlygos, todėl reikėtų labiau koncentruotis į kriterijus.

Dėl kito E. Pranausko rašte pateikto pasiūlymo, kad projektams, surinkusiems daugiau negu minimalų privalomų balų skaičių, bet nesurinkusiems 100 balų, parama būtų skiriama proporcingai, I. Mizejė atsakė, kad administravimo taisyklėse nėra galimybės proporcingai dalinti paramą pagal surinktų balų sumą, tačiau yra galimybė taikyti antrinius kriterijus, kas įgyvendinimo taisyklėse yra numatyta ir taikoma.

Kitas aspektas E. Pranausko rašte buvo dėl elektroninės komunikacijos priemonių, kad elektroninės komunikacijos priemonių naudojimo atvejais Ministerijos siūlomi pakeitimai dar labiau komplikuoja projektų įgyvendinimą ir mažinant skiriamų balų vertes, dar labiau sumažėja

tikimybė betarpiškų renginių projektams pasiekti maksimalų balų skaičių, o tai dar labiau apriboja galimybes gauti finansavimą ir konkuruoti su elektroninėmis priemonėmis. I. Mizejė į jį atsakė, kad buvo atlikta vidinė analizė, kuri parodė, kad elektroninės komunikacijos metu sukurti produktai padeda užtikrinti, kad projekto įgyvendinimo metu pasiekti rezultatai būtų matomi ir pasiekiami suinteresuotiems subjektams net ir pasibaigus projekto įgyvendinimo laikotarpiui, taip sudarant galimybę geriau atspindėti projekto rezultatus, užtikrinti jų sklaidą. Dėl to negalima sutikti, kad elektroninės komunikacijos produktai būtų mažiau reikšmingi ar mažiau reikalingi projekte, nes iš atliktos vidinės analizės yra matomas jų svoris kaip pakankamai didelis, atsižvelgiant į gautų peržiūrų skaičių ir kitus rodiklius. I. Mizejė papildė, kad kuo įvairesnių priemonių ir veiklų įgyvendinimas komunikacijos projekte leistų plačiau siekti priemonės tikslų, kurie yra įtvirtinti SP.

Kitas akcentas iš E. Pranausko rašto, kad prašoma viešai neužšifruojant skelbti paramos gavėjų duomenis bei atnaujinti atrankos ir apeliacinių komisijų komitetų darbą, į jų sudėtis įtraukiant žemdirbių savivaldos atstovus. I. Mizejė atsakė, kad pareiškėjų viešinimą atlieka NMA ir ji vadovaujasi asmens duomenų viešinimą reglamentuojančiais teisės aktų reikalavimais, o administravimo taisyklėse yra reglamentuojama Projektų atrankos komitetų (toliau – PAK) sudarymo tvarka ir yra galimybė į PAK sudėtį prireikus įtraukti institucinių partnerių atstovus ir suteikti jiems balsavimo teisę. Kadangi šios paramos priemonės skiriama paramos suma iki šimto tūkstančių, PAK organizuojamas NMA, todėl dėl šio aspekto reikėtų kreiptis į NMA ir tą prašymą išreikšti.

Pereinant prie ŽŪR rašte pateiktų pastabų ir pasiūlymų, I. Mizejė pakomentavo, kad dėl teritorinio kriterijaus buvo patikslinta atsižvelgiant į ŽŪR pastabą, nes nuotolinio renginio atveju apskričių kriterijų būtų sudėtinga išlaikyti. Todėl dėl dalyvių skaičiaus, jeigu daugiau negu pusė jų atstovauja tam tikrą apskritį, būtų galima pateikti pagrindžiančius dokumentus.

A. Palionis paklausė ŽŪR atstovų ar jų manymu buvo atsižvelgta.

V. Buivydas atsakė, kad juos tenkina pagal jų pasiūlymus pakoreguotas kriterijus.

E. Pranauskas pasisakė, kad kyla klausimas kaip bus nustatoma iš kokios apskrities yra dalyvis elektroninių komunikacijų būdu.

I. Mizejė atsakė, kad reikėtų nepainioti elektroninės komunikacijos priemonių ir renginių, vykstančių nuotoliniu būdu, nes tai yra du skirtingi dalykai. Šitas kriterijus yra aktualus renginiams, konferencijoms, seminarams, kurie vykdomi nuotoliniu būdu. Atstovaujama apskritį dalyvis, kuris registruojasi į renginį, gali nurodyti registracijos formoje, o pagal dalyvavimo ataskaita vėliau bus matoma, ar jis buvo prisijungęs. NMA tuos dalykus galės sutikrinti, svarbiausia, kad tai būtų dokumentuota.

Kitas ŽŪR rašto punktas, kuriame minima, jog renginio dalyvių skaičius yra nepagrįstai iškeliamas kaip vienas pagrindinių vertinimo kriterijų, jam suteikiamas papildomas prioritetas, dėl to atitinkamai rašte siūloma sumažinti šio kriterijaus svorį ir įtvirtinti aiškius kokybinius vertinimo rodiklius: projekto turinio pagrįstumą, sprendžiamų problemų aktualumą, pasiektus ir planuojamus rezultatus bei realų indėlį į SP tikslų įgyvendinimą, o ne į kiekybinius rodiklius. Atsakant I. Mizejė pakomentavo, kad tiek šios, tiek kitų priemonių atrankos kriterijai yra konstruojami taip, kad užtikrintų objektyvų šių kriterijų patikrinamumą ir kontroliuojamumą tiek paraiškos vertinimo, tiek projekto įgyvendinimo laikotarpiu, todėl tos kiekybinės reikšmės leidžia objektyviai įvertinti, pamatuoti ir palyginti tarpusavyje projektų, kurie yra pateikti tame kvietime, tam tikrų rodiklių

reikšmes ir suformuoti paraiškų eilę. Kokybiniai rodikliai susiję su projekto turiniu vertinami projekto tinkamumo gauti paramą vertinimo etape.

A. Palionis atkreipė dėmesį, kad šito kriterijaus balų vertė buvo sumažinta, nes anksčiau buvo skiriami didesni balai.

V. Buivydas pasisakė, kad kalbant apie kiekybę ir kokybę, buvo norėta atliepti šakines organizacijas, kaip kad jaunieji ūkininkai, kurių bendrame ūkininkų skaičiuje yra apie 12-13%, ar kiaulininkystės sektorių, kuriame yra tik keletas stambių dalyvių, tačiau nereiškia, kad jiems šios paramos nereikia.

A. Palionis atsakė, kad kiaulių augintojų yra virš 3300 ir jeigu stambūs kiaulininkystės ūkiai norėtų pradėti šviesti smulkiuosius dėl biosaugos priemonių taikymo ar jų reikšmės tai būtų naudinga, nes tai stambių verslų garantas. O šio kriterijaus balų vertės sumažinimas bendrame krepšelyje net ir jauniems ūkininkams naudingas, nes tiems kas turi mažesnes auditorijas, jiems šis balas mažiau įtakos daro bendroje sumoje.

I. Mizejė pristatė kitą ŽŪR pastebėjimą, dėl suplanuotų įgyvendinti skirtingų komunikacijos priemonių skaičiaus, kad dėl riboto finansavimo gali būti objektyviai ribojamos pareiškėjo galimybės viename projekte kokybiškai įgyvendinti didesnę skaičių priemonių ir kad tokiu atveju pareiškėjai bus skatinami orientuotis į priemonių kiekį, o ne jų kokybę. Atsakant į šį klausimą I. Mizejė informavo, kad ankstesnio laikotarpio visų pateiktų ir įgyvendintų projektų vidinė analizė parodė, kad elektroninė komunikacija nėra bloga ir norima skatinti jos integraciją ir naudojimą projektuose. Taip pat svarbu paminėti, kad siekis įgyvendinti kuo daugiau elektroninių komunikacijos priemonių projekte nėra reikalavimas ar tinkamumo finansuoti sąlyga, o yra tikslas atrinkti kokybiškiausius ir prie tikslų labiausiai galinčius prisidėti projektus, nes ir nepasirinkęs didžiausio veiklų skaičiaus projektas gali būti pripažintas tinkamu finansuoti, jam gali būti skiriama parama. Nes tikslas ir yra, kad nebūtinai visi surinktų 100 balų, o siekiama, kad pareiškėjai galėtų surinkti mažiau balų ir gauti paramą, dėl to kriterijai taip yra konstruojami.

I. Mizejė pristatė ŽŪR rašte pateiktą pastebėjimą dėl kriterijaus, kuris skatina prašyti mažesnio finansavimo ir kad tai nėra susiję su projekto kokybe, diskriminuoja mažiau finansiškai pajėgius ar mažesnius pareiškėjus ir iškreipia atrankos tikslus. Atsakant I. Mizejė informavo, kad įvedami nauji kriterijai tuo tikslu, kad būtų išsprendžiamos tos problemos, kurios buvo per paskutinius keturis kvietimus iš eilės, kai turima pilkoji zona vien tik iš šimtą balų gavusių paraiškų. Todėl atlikus šiuos kriterijų pakeitimus, bus galima lengviau išreitinguoti projektus ir kad, kaip ir ankstesnio kriterijaus atveju, šis kriterijus nėra privalomas pareiškėjams, išlieka galimybė prašyti maksimalios paramos intensyvumo ir toliau konkuruoti, nes galbūt kiti pareiškėjai ties kitais kriterijais nesurinks maksimalių balų. Svarbu paminėti, kad nėra tikslo padaryti, kad labai lengvai būtų surenkami šimtas balų, nes jau dabar turima ta situacija dėl pilkųjų zonų su 100 balų, dėl to ši situacija ir sprendžiama.

V. Buivydas pasisakė, kad išlieka klausimas ką daryti su labiausiai pažeidžiamais, kaip jaunieji ūkininkai, nes jeigu organizuojant komunikacijos projektus reikės prisidėti nuosavų lėšų, kad būtų galima gauti paramą, tada komiteto nario nuomone nebelieka tikslo dirbti su tokiais projektais, nes tie, kurie turi galimybių ir didesnių finansinių pajėgumų, galės susimąžinti intensyvumą. Todėl svarbu atkreipti dėmesį ne kiek į kokybę, o į prioritetą į kurį orientuojamasi.

A. Palionis pasisakė, kad šis kriterijus prisideda prie priemonės aukštesnės pridėtinės vertės ir reiktų suprasti, kad kiekvienam finansiniam laikotarpyje reikės vis daugiau prisidėti su nuosavomis lėšomis.

V. Buivydas pasiūlė taikyti išimtį jauniems ūkininkams, kad jeigu su jais būtų dirbama, tuomet būtų taikoma toleruotina diskriminacija.

J. Pugačiauskaitė-Butrimienė atkreipė dėmesį, kad tai padarius būtų vienai organizacijai suteikiamos išskirtinės sąlygos.

A. Palionis papildė, kad jaunieji ūkininkai nėra kaimo tinklo nariai kaip fiziniai asmenys, o yra kaip asociacija.

I. Mizejė pristatė kitą ŽŪR rašte pateiktą pastebėjimą, kad atrankos kriterijuose trūksta esminio vertinimo elemento ir nėra vertinama pareiškėjo patirtis ir kompetencija, nors tai tiesiogiai lemia projektų kokybę bei jų rezultatų pasiekimą. Atsakant I. Mizejė atkreipė dėmesį, kad atrankos kriterijai turi būti pamatuojami, objektyvūs ir tarpusavyje palyginami, kad pareiškėjų eilę būtų galima suformuoti, o pareiškėjo ir projekto tinkamumas gauti paramą, turinys, prisidėjimas prie priemonės tikslų yra vertinami kitame etape - tinkamumo gauti paramą vertinimo etape. O tokie ŽŪR siūlomi kriterijai kaip pareiškėjo patirtis ar projektų kokybė, gebėjimas pasiekti tikslines auditorijas būtų sunkiai patikrinami ir palyginami NMA, tad subjektyvus vertinimas būtų sudėtingas.

A. Palionis pasisakė, kad mato kitą riziką, nes ne įmonė padaro projektą, o įmonėje dirbantys žmonės, todėl remiantis istoriniais duomenimis ir kokybe skirti balus nebūtų teisinga, nes gali įvykti darbuotojų kaita, dėl kurios įmonė nebegalės sukurti tokių gerų rezultatų, todėl atsiras neapibrėžtumas ir rizika.

I. Mizejė pristatė kitą ŽŪR rašte pateiktą pastebėjimą, kad šiuo metu nėra pakankamų garantijų objektyviam paraiškų vertinimui ir atsižvelgiant į tai siūloma įtvirtinti privalomą paraiškų nuasmeninimą, užšifravimą vertinimo etape, taip užtikrinant, kad vertintojai vertintų tik projekto turinį, o ne pareiškėją ir taip būtų įdiegtos papildomos skaidrumo priemonės.

A. Palionis pasisakė, kad nuasmeninimas nepadės ir kad Lietuvoje yra per maža žemės ūkio bendruomenė, todėl vien pagal projekto turinį bus žinoma kokia organizacija teikia paraišką.

I. Mizejė papildė, kad NMA vertina paraiškas vadovaujantis darbo tvarkos aprašais vertinant projektų turinį, o ne pareiškėją ir anksčiau nebuvo susidurta pastebėjimais ar nusiskundimais, kad būtų vertinama kaip nors kitaip.

E. Pranauskas pasisakė, kad jo manymu elektroninės komunikacijos priemonių ir renginių suluginimas 32.4 punkte yra neteisingas.

A. Palionis atsakė, kad elektroninės komunikacijos priemonių naudojimas nėra apie tai ar renginys organizuojamas gyvai ar nuotoliu, o tai yra apie tai, kaip renginio metu sukurta pridėtinė vertė bus iškomunikuota ir kiek bus panaudota komunikacijos priemonių sklaidai. Visiems pareiškėjams sukuriama vienodos galimybės pretenduoti į šio kriterijaus balus, o administracinė našta nėra didelė.

I. Mizejė papildė, kad taisyklėse yra apibrėžta kas pagal šią priemonę yra laikoma elektroninės komunikacijos priemonėmis ir tai yra audiovizualinė produkcija, virtualūs turai ir elektroninei leidiniai. Audiovizualinė medžiaga gali būti laida, filmukas, interviu ir panašaus pobūdžio produkcija, dažniausiai taikoma gerųjų pavyzdžių viešinimui ir priemonės populiarinimui.

V. Buivydas pasisakė, kad reikia būti šiuolaikiškesniems ir žiūrėti į technologijų galimybes, jomis pasinaudoti, nes ir dabar iš visos Lietuvos skirtingų kampelių komiteto nariai susijungė į posėdį ir ta elektroninė komunikacija naudinga. Ji yra ateitis ir dabartis ir nereikėtų ignoruoti inovacijų, o reiktų ieškoti būdų, kaip prie jas pritaikyti.

A. Svitojus pasisakė, kad dėl 32.6 kriterijaus jį būtų tikslinga pakeisti į kompetenciją ar patirtį, ar sumažinti balų skaičių dabartiniam kriterijui.

A. Palionis paklausė, kaip tada reikėtų tą kompetenciją pamatuoti.

A. Buivydas pasisakė, kad galbūt reikėtų pagal skatinamus sektorius orientuoti kryptis, nes šiuo metu Lietuvoje yra sektorių kur užtektinai maisto nepasigamina, tai reikėtų labiau orientotis į prioritetinius sektorius, kad juose būtų paskatinta gyvastis, nebūtų tiktai pienas ir grūdai, bet ir kiti sektoriai.

A. Palionis pakomentavo, kad negalima nuvertinti stiprių sektorių kaip pieno ir grūdų, kurie kuria pridėtinę vertę ir palaiko eksportą. Nusisukimas nuo šių sričių brangiai kainuotų, o dėl kitų sektorių svarbu suprasti, kad kituose sektoriuose, kaip pavyzdžiui daržininkystėje, trūkumai kyla ne dėl pastangų stokos, o dėl objektyvių priežasčių, tokių kaip klimatas ar dirvožemio našumas.

Posėdžio pirmininkas pasiūlė balsuoti dėl posėdžio medžiagoje pateiktų Ministerijos siūlomų kriterijų pakeitimų.

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA. Pritarti SP techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimui:

<p>32. Komunikacijos projektų atrankos kriterijai:</p> <p>32.1. didesnė komunikacijos projekto įgyvendinamo teritorinė aprėptis (nuotolinių renginių atveju vertinama pagal renginio dalyvių atstovaujama apskritį, kai daugiau nei pusė renginio dalyvių yra vienos konkrečios apskrities atstovai):</p> <p>32.1.1. daugiau nei 5 Lietuvos apskrityse – suteikiama 20 balų;</p> <p>32.1.2. nuo 3 iki 5 Lietuvos apskričių (įskaitytinai) – suteikiama 15 balų;</p> <p>32.1.3. 2 Lietuvos apskrityse – suteikiama 10 balų.</p>
<p>32.2. komunikacijos projektas prisideda prie SP žinomumo didinimo bei SP įgyvendinimo kokybės gerinimo. Per visą komunikacijos projekto įgyvendinimo laikotarpį renginiuose ir (arba) mokymuose dalyvauja:</p> <p>32.2.1. daugiau nei 200 asmenų – suteikiama 25 balai 20 balų;</p> <p>32.2.2. nuo 151 iki 200 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 20 balų 15 balų;</p> <p>32.2.3. nuo 101 iki 150 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 15 balų 10 balų;</p> <p>32.2.4. nuo 51 iki 100 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 10 balų 5 balai;</p> <p>32.2.5. nuo 31 iki 50 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 5 balai;</p>
<p>32.3. komunikacijos projektas įgyvendinamas:</p> <p>32.3.1. pareiškėjo, kuris yra nacionaliniu lygmeniu veikiantis Tinklo narys (nepriklausomai nuo projekte dalyvaujančių bendradarbiaujančių subjektų skaičiaus) – suteikiama 20 balų 15 balų;</p> <p>32.3.2. kartu su 3 ir daugiau partnerių – suteikiama 15 balų 10 balų;</p> <p>32.3.2. kartu su 2 partneriais – suteikiama 10 balų 5 balai.</p>
<p>32.4. skirtingų komunikacijos projekte suplanuotų įgyvendinti renginių ir elektroninės komunikacijos priemonių, nurodytų Taisyklių 8.1. – 8.3. ir 9.1. – 9.3. papunkčiuose, skaičius:</p> <p>32.4.1. suplanuota įgyvendinti 5-6 skirtingas priemones – suteikiama 20 balų;</p> <p>32.4.2. suplanuota įgyvendinti 3-4 skirtingas priemones – suteikiama 15 balų;</p> <p>32.4.3. suplanuota įgyvendinti 2 skirtingas priemones – suteikiama 10 balų.</p>
<p>32.5. komunikacijos projekte bus tikslingai prisidedama prie didesnio skaičiaus SP priemonių žinomumo didinimo, bei jų įgyvendinimo kokybės gerinimo:</p> <p>32.5.1. prie 4 ir daugiau SP priemonių – suteikiama 25 balai 15 balų;</p> <p>32.5.2. prie 3 SP priemonių – suteikiama 20 balų 10 balų;</p> <p>32.5.3. prie 2 SP priemonių – suteikiama 15 balų 5 balai.</p>
<p>32.6. komunikacijos projekto tikslas – spręsti specifines, tam tikros srities problemas, taip prisidedant prie efektyvesnio SP įgyvendinimo (projekto rezultatas – pasiūlomi konkretūs problemos sprendimo būdai, siūlymai dėl SP įgyvendinimo tobulinimo) – suteikiama 10 balų. Projektui įgyvendinti prašoma mažesnio paramos intensyvumo nei nustatytasis galimas didžiausias paramos intensyvumas – suteikiama 1 balas už kiekvieną procentinį punktą, kuriuo mažesnio paramos intensyvumo prašoma, tačiau neviršijant 10 atrankos balų – suteikiama iki 10 balų.</p>

2. SVARSTYTA. SP intervencinės priemonės KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijai.

A. Grygalienė pristatė klausimo informaciją, kad SP intervencinėje priemonėje KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“, vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 79 straipsnio 1 dalimi ir SP nuostatomis, atrankos vertinimas gali būti neatliekamas. Dėl šios priežasties KP31tvi paramos paraiškų priėmimui buvo taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, kurio stabdymas vykdomas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

A. Grygalienė informavo, kad paramos paraiškų priėmimą teko stabdyti 2023 m. ir 2025 m. kvietimuose. Toks kvietimo organizavimas sukelia pareiškėjų, nespėjusių pateikti paraišką iki sustabdymo momento, nepasitenkinimą. ŽŪM yra gauta socialinių partnerių siūlymų atsisakyti tokio paraiškų priėmimo būdo ir taikyti projektų atranką, kaip ir kitose investicijų intervencinėse priemonėse.

A. Palionis papildė, kad ne tik kvietimas ir stabdymas yra bėda, tačiau ir tai, kad numatyta pinigų sumai atidaromas kvietimas, surenkamos paraiškos, uždaromas paraiškų surinkimas ir tada vyksta vertinimas. Taigi neturint rezervinių paraiškų, kvietimui skirta suma panaudojama tik apie 60%, taigi investicijos nusikelia vėlesniems kvietimams, pinigai būtų galimi panaudoti ir sukurti pridėtinę vertę jų nenukeliant į vėlesnius kvietimus.

A. Grygalienė toliau tęsė pristatymą informuojant, kad 2026 m. kvietimas numatytas rugsėjo mėnesį. Preliminariais duomenimis numatoma kvietimo suma yra 13,8 mln. eurų (baigus 2025m. paraiškų vertinimo procesą, suma gali padidėti). Siekiant efektyviau panaudoti likusias intervencinės priemonės KP31tvi lėšas, siūloma keisti paramos teikimo principą – vykdyti įprastą (t. y. ribotos trukmės, be stabdymo galimybes) kvietimą teikti paramos paraiškas ir jo metu gautoms paraiškoms taikyti atranką. Atrankos kriterijus siūloma sudaryti laikantis šių principų:

- Skatinti daugiau ūkių pasinaudoti parama investicijoms į ŠESD/ amoniako mažinimą (rezultato rodiklio R.16* reikšmė 2025m. buvo 60% žemesnė už SP suplanuotą tarpinę reikšmę);
- Didinti paramos sklaidą;
- Skatinti smulkesnių ūkių dalyvavimą priemonėje;
- Skatinti tvarią žemės ūkio gamybą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių;
- Išlaikyti nuoseklų kartų kaitos ir ūkių kooperacijos skatinimą teikiant paramą investicijoms.

A. Grygalienė taip pat pristatė, kad tuo atveju, jeigu sudarius pirmumo eilę, paraiškų priėmimo etapui skirtos lėšų sumos užtektų tik daliai paramos paraiškų, gavusių vienodą atrankos kriterijų balų skaičių, finansuoti, gali būti atliekamas papildomas paramos paraiškų vertinimas reitinguojant pareiškėjus pagal prašomos paramos intensyvumo susimąžinimą (procentiniais punktais) mažėjančia tvarka.

A. Palionis paklausė kas būtų, jeigu pilkojoje zonoje esantys pareiškėjai nebus nei vienas susimąžinęs intensyvumo.

A. Grygalienė atsakė, kad siekiant jog tokių bėdų nekiltų, būtų galima nusimatyti reitingavimą pagal antrinius kriterijus: pagal intensyvumo susimąžinimą ir pagal prašomą mažesnę paramos sumą.

A. Grygalienė užbaigiant siūlymų pristatymą informavo, kad atrankos principus siūloma įtvirtinti SP, t. y. pateikti EK pranešimą apie nestrateginį SP keitimą (notifikaciją), kuriuo būtų papildyta KP31tvi priemonės aprašo 5 dalis, ir nustatyti šio SP keitimo taikymo pradžios datą – 2026-06-30.

Vyko diskusija. *Kalbėjo: A. Palionis, A. Grygalienė, G. Kauzonas, R. Krugelis, A. Baravykas, V. Buivydas, E. Pranauskas, N. Zableckis, A. Klimavičius.*

G. Kauzonas padėkojo už pristatymą ir pasisakė, kad perskaičius kriterijus susidaro slogus įspūdis. Komiteto nario nuomone šiuo keitimu yra tiesiai šviesiai pasakoma, kad gyvūnų gerovė yra nesvarbi, nes tiktai už ŠESD mažinimą trisdešimt balų, o jeigu negausi trisdešimt balų, tai paramos gauti nebus galimybės. Be to susidaro įspūdis, kad maišoma investicijų į valdas, verslo skatinimo priemonė su tvarumo siekimo priemone. Komiteto nariui kyla klausimas, kuo skiriasi tvarūs sprendimai ir ŠESD emisijų mažinimas stambiam ir smulkiam ūkyje priklausomai nuo jo VED, taip pat ar nuo to ar pareiškėjas yra kooperatyve kaip narys, ar kai yra jaunas ūkininkas. Priemonėje buvo numatytas jaunesiems ūkininkams intensyvumas iki 80% ir tame logikos yra, tačiau siūlymas skirti papildomus balus už tai, kad pareiškėjas yra jaunas ūkininkas, yra sunkiai suvokiamas. Todėl komiteto narys siūlo palikti 1 ir 2 kriterijus, o dėl likusių įvesti vieną kriterijų paramos intensyvumui. Komiteto narys pateikė pavyzdį iš paukštininkystės sektoriaus, kai vieną fermą galima sutvarkyti su 50% intensyvumu, todėl 2 fermos bus sutvarkomos su 25% intensyvumu, o tai būtų aiškus kriterijus ir efektyvumas bus didesnis siekiant ŠESD emisijų mažinimo. Jeigu tam nebūtų pritarta, komiteto narys pasiūlė įvesti sektorines ribas, nes iš dabar Ministerijos pateikto siūlymo susidaro įspūdis, kad dalyvauti galės pieno ūkiai, kurie tvarkysis mėšlides, tačiau ir čia kyla klausimas, nes turint 50 ir 150 karvių investicijos tokios pačios, tik smulkus ūkininkas su 50 karvių galės gauti paramą, o pareiškėjas su 150 karvių negalės, nors efektas ir lagūnos dydis 3 kartus skiriasi. Taip pat komiteto narys atkreipė dėmesį, kad nėra gaunama atsakymų dėl diskusijos apie paprastojo remonto išlaidų tinkamumą. Komiteto narys pasisakė, kad įgyvendinimo taisyklėse leidžiamos investicijos į grindis ir sienas, vienos iš jų dėl ŠESD emisijų, kitos dėl gyvūnų gerovės, tačiau kyla klausimas, kaip tvarkant tik šiuos du dalykus reikėtų kapitalinį remontą padaryti. Jeigu norima investuoti į mėšlides tai įmanoma nebent statant naują mėšlidę, o tvarkytis mėšlides, įrengti drenažus ar uždengti mėšlidę, tai jau neatitiks taisyklių, nebus nei kapitalinis remontas, nei renovacija, todėl reikėtų šiuos dalykus susitvarkyti.

A. Grygalienė atsakė, kad taisyklės šiuo metu yra tokios kokios yra patvirtintos ir teisės aktų keisti atgal negalima. Kai bus keičiamos taisyklės pasitvirtinus šituos atrankos kriterijus, tada bus galima padiskutuoti ir dėl kapitalinio remonto privalomumo, pažymėjo, kad šis klausimas nėra atrankos kriterijų diskusijos objektas.

R. Krugelis pakomentavo, kad ši problema dėl paprastojo remonto įtraukimo yra žinoma ir bus sprendžiama.

A. Palionis pasisakė dėl G. Kauzono sektoriškumo siūlymo, kad jis būtų suprantamas, jei tai būtų siūloma laikotarpio pradžioje ir dar būtų likusi didelė pinigų suma, tačiau dabar tai paskutinis kvietimas, tad buvo tikimasi šio laikotarpio pabaigoje padaryti tvarkingiau ir pavyzdį vėliau perimti kitame programiniame laikotarpyje. Ministras informavo, kad po paskutinio kvietimo lankantis Pasvalyje, dauguma ten buvusių žemdirbių pritarė, kad reikia šiai priemonei atrankos kriterijus įvesti ir kad paraiškos turėtų būti renkamos, atrenkant geriausius projektus. Taip pat atliepiant tai, kad toje pačioje priemonėje yra jau ir 2 kartus sudalyvavusių įmonių, todėl Ministerijai, kaip

politikos formuotojai ir kaip valdančiai finansus, yra labai svarbu, kad sklaida būtų kuo didesnė, parama nebūtų koncentruota į vieną ar kitą ūkį, nekalbant tai didelis ūkis ar mažas.

G. Kauzonas pasisakė, kad niekas nedarys tokių investicijų be paramos, nes čia nėra verslo skatinimo priemonė.

A. Palionis pratęsė, kad jei kvietimo pinigų suma būtų didesnė, būtų galima svarstyti išskyrimą ne pagal sektorius, o prioritetinius balus pasidėlioti, tačiau yra daug niuansų, įskaitant ir geopolitinę situaciją, kai reikia užsitikrinti trumpąsias grandines ir tiekimą ateičiai. O prioritetas nėra tik į smulkų ūkį, nes VED iki 200 tūkst. EUR nėra tik smulkūs ūkiai, tai galėtų būti net ir mišrus pieno ūkis su apie 100 karvių. Žiūrint į ilgalaikę perspektyvą ir finansinį laikotarpį bus remiami mišrūs, šeimos ūkiai, jaunieji ūkininkai. Todėl, ministro nuomone, kaip tik galbūt reikėtų didesnį balų skaičių duoti jaunesniems ūkininkams.

G. Kauzonas išsakė nuomonę, kad jaunajam ūkininkui bus nesunku surinkti reikiamus balus. Tačiau realiai paskaičiavus nei vienas paukštininkystės ūkis dalyvauti negalės, nes tokių nėra su iki 200 tūkst. Eur VED dydžiu. Už didesnį VED gavus mažiau balų paukštininkystės ūkiai paramos gauti negalės.

A. Baravykas padėkojo už gautą padėkos raštą, kuriame dėkojama už reikšmingą indėlį ir į tvarumo užtikrinimą, todėl ir šiandien komiteto narys nori prisidėti prie tvarumo užtikrinimo. Komiteto narys pritarė G. Kauzono pasisakymams bei pasiūlymams ir pridūrė, kad kiaulininkystės ir paukštininkystės sektoriai panašūs, susiduria su panašiomis problemomis. A. Baravykas pastebėjo, kad ši priemonė yra dėl ŠESD emisijų mažinimo, o priešas yra klimato kaita, priešas yra dideli teršėjai, todėl remiantis ES reglamentais, investicijos turi būti pirmiausia nukreiptos į didžiausią taršą mažinančias priemones. Tad šiuo siūlymu, komiteto nario nuomone, vykdomas visiškai priešingas procesas, nes lėšos išskaidomos ir išdalinamos be jokios sinergijos. Kai tuo tarpu ŠESD emisijas labiausiai mažina mėšlidžių sutvarkymas, biodujų jėgainės ir mėšlo rūgštinimas, bei pašarų baltymingumo perreguliuojimas. Suprantama, kad nebus daug pareiškėjų, tačiau šiais kriterijais didžiausi pareiškėjai yra eliminuojami iš paramos, ir nei vienas negalės iš kiaulininkystės ūkių ar iš paukštininkystės dalyvauti, kai sudaroma sąlygos paramą gauti smulkesniems ūkiams. Komiteto narys pasisakė, kad visi ribojimai, derinimai su visuomene, leidimai yra tik didiesiems ūkiams ir didieji ūkiai yra parodomi kaip kalti dėl ŠESD emisijų, kai mažieji parodomi kaip ekologiški, tvarūs. Dėl šio siūlymo, komiteto nario nuomone, susidaro vaizdas, kad pirmenybė susidėlioja smulkiems ūkiams, tarsi tai būtų paslėpta investicinė parama, be jokio ŠESD. Todėl komiteto narys siūlo, kad atrankos balai būtų sudėlioti prioretizuojant pagal didžiausią ŠESD emisijų išskyrimo sutvarkymą.

A. Palionis atsakė, kad siūlomi kriterijai neriboja stambesnių ūkių, turinčių virš 200 tūkst. Eur VED dalyvavimo priemonėje.

A. Baravykas atsakė, kad nors kriterijai ir neriboja dalyvavimo, tačiau dėl smulkių ūkių prioretizavimo per kriterijus, stambesni ūkiai nesurinks reikiamo balų skaičiaus, kad gautų paramą. Komiteto narys papildomai pasisakė, kad kiaulininkystės ir paukštininkystės sektoriai sudėjus kartu buvo maždaug 20 kartų mažiau paremti, o reikalavimų yra 20 kartų daugiau, lyginant juos prieš galvijininkystės ir augalininkystės sektorius, todėl komiteto narys mato nelygybę ir prašo į tai atsižvelgti.

E. Pranauskas sutiko su A. Baravyko nuomone, kad tai yra paslėptas smulkių rėmimas ūkių. Taip pat komiteto narys pasisakė, kad vykstant karui, sprogmenims sproginėjant, naftos gamykloms

degant išsiskiria didelis ŠESD kiekis, kai tuo tarpu čia bandoma valyti klimatą už visą pasaulį mažinant ŠESD ir gyvulių tankumą, nors ateina sunkūs laikai ir maisto kainų augimas.

N. Zableckis išsakė kylantį retorinį klausimą stambiosioms įmonėms priekaištaujančioms, kad BŽŪP pinigai yra skiriami smulkiems ir vidutiniams ūkiams skatinti, ar esant principui, kad teršėjas moka, jei nebus gaunama parama iš SP, stambieji ūkiai nemažins taršos. Stambiųjų ūkių galimybės didesnės, yra valdomos didesnės lėšos, todėl ši vykstanti diskusija komiteto nariui atrodo keista.

A. Baravykas pasisakė dėl prioriteto paramos dar negavusiems pareiškėjams, nes yra ūkių kurie stengiasi, eina į ŠESD priemonių paramą, kurios neduoda ekonominio efekto, tačiau padeda išlaikyti tvarią aplinką. Atsakant į N. Zableckio pasisakymą, komiteto narys pasisakė, kad yra sumaišomi skirtingi dalykai, nes apsirūpinimas maistu yra reikalingas ir šalies ekonomikos skatinimui, o ūkininkai dalyvauja konkurencinėje aplinkoje, kurioje įvairios organizacijos išsireikalauja, kad būtų vis geriau ir geriau, tačiau už pagerinimus niekas nenori susimokėti. Komiteto narys pridėjo, kad dideliame ūkiui yra daugiau išlaidų, daugiau darbuotojų ir investicijų, todėl sudėtinga sutvarkyti ūkį vienu mostu, kuriam ilgą laikotarpį nebuvo skirta dėmesio, yra einama link to, kad reikės ūkį uždaryti, o ne išsaugoti ir sukurti.

A. Klimavičius perdavė Aplinkos ministerijos poziciją, kad yra tvirtai remiamas Žemės ūkio ministerijos pasiūlytas variantas, iš aplinkosauginės pusės, iš pasekmių aplinkai pusės tai yra nesvarbu ar vieną ir savo vienintelę lagūną smulkus ūkis ar stambus ūkis iš penkių lagūnų vieną uždengs už tą pačią pinigų suma, bet labai didelis skirtumas kokį ūkį pasieks šita SP parama. Tai dėl to Aplinkos ministerija pritaria tam, ką siūlo Žemės ūkio ministerija.

V. Buivydas pasisakė, kad šiame siūlyme yra dvi medalio pusės, kurių viena yra pramoninis ūkis, kurio negalima stabdyti ir tikslas yra pasekmes sumažinti kiek įmanoma maksimaliai, bet negalima nusigręžti ir nuo smulkių-vidutinių ūkių. Todėl, siekiant „nesuplakti“ abiejų grupių į vieną, komiteto nario nuomone būtų tikslinga atskirti lėšas, tuomet ir tikslas būtų pasiektas ir abi grupės būtų patenkintos. Nes ir dėl smulkių ir vidutinių ūkių yra suprantama, kad jiems reikia investicijų, nes be jų nebus jokio progreso.

A. Palionis atsakė, kad sutinka dėl siūlymo, jei šaukime būtų daugiau lėšų ir tada būtų galima kalbėti apie skyrimą pagal sritis. Visgi tai bus paskutinis kvietimas pagal šią priemonę, bus atsirenkami kriterijai, prasidės naujas finansinis laikotarpis, kuriame bus galima ne tik pagal ūkių dydžius, bet ir pagal ūkių šakas išskirti pinigus.

A. Baravykas pasisakė, kad ŠESD yra didžiausias priešas, todėl tie projektai, kurie daugiausiai prisideda prie ŠESD mažinimo, jie galėtų eiti į eilės priekį, priešingai negu yra daroma su šiuo siūlymu, kai yra bandoma lėšas padalinti atskiroms grupėms.

A. Palionis atsakė, kad ši priemonė iš principo yra ŠESD mažinimo priemonė, todėl jei pareiškėjas nemažina ŠESD, jis nepatenka į šią priemonę, todėl pirmasis kriterijus visiems garantuoja balus. Taip pat A. Palionis pridūrė, kad kai yra kalbama apie įsipareigojimo prisiėmimą ir įgyvendinimą savarankiškai ar su subsidija, jei nebus skiriamos paramos lėšos smulkesniems ūkiams, tuomet to ūkio ŠESD emisijos ir liks nesutvarkytos, nes pats ūkis savomis investicijomis to atlikti negalės, o stambesnio ūkio potencialas yra žymiai didesnis, todėl yra didesnė tikimybė, kad tokio ūkio ŠESD emisijos bus sutvarkytos.

G. Kauzonas pasisakė, jog yra kalbama apie ŠESD mažinimą, todėl siūloma palikti 12.1 punkte nurodytą veiklą apie ŠESD mažinimą, o kitas veiklas apie biodujų gamybą ir gyvūnų gerovę reikėtų atmesti į šoną, nes už jas balų neskiriama ir nėra prasmės su jomis eiti į paramą. Palikus

12.1 punktą kuriame yra nurodyta riba 200 tūkst. Eur, tuomet sklaida bus 70 pareiškėjų, arba daugiau pareiškėjų jei bus galimybė mažinti intensyvumą.

V. Buivydas pasisakė, kad pagal paminėtus projektus diskusijoje atrodo, kad čia ganėtinai nemažos sumos, todėl šioje paramoje nedalyvauja smulkūs ir vidutiniai ūkiai ir jei orientuojamasi į stambesnį ūkį, tuomet reikėtų atrankos kriterijų taikyti pagal didesnę ŠESD sumažinimą, o dėl smulkių ir vidutinių norėtųsi, kad būtų skirta atskira paramos suma.

A. Palionis atsakė, kad pagal šiuos kriterijus būtent smulkūs ir vidutiniai ūkiai iki 200 tūkst. Eur VED dydžio gauna maksimalius balus.

Posėdžio pirmininkas pasiūlė užbaigti diskusiją ir pereiti prie balsavimo dėl Ministerijos pateiktų siūlymų.

Balsavimas:

už balsavo 10 komiteto narių: Rita Armonienė, Antanas Ronis, Genovaitė Beniulienė, Daiva Makutėnienė, Kristina Švedaitė, Algirdas Klimavičius, Loreta Veličkaitė, Nerijus Zableckis, Ramūnas Krugelis, Andrius Palionis.

prieš balsavo 4 komiteto nariai: Vytautas Buivydas, Gytis Kauzonas, Eimantas Pranauskas, Algis Baravykas.

NUTARTA. Balsavusių daugumos sprendimu pritarta:

1.) SP intervencinėje priemonėje KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ taikyti projektų atrankos vertinimą, nustatant šiuos atrankos kriterijus:

1) Paramos paraiška teikiama tik veiklai „ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje“ – skiriama 30 balų.

2) Pareiškėjas nėra gavęs dotacijos pagal šią intervencinę priemonę – skiriami 25 balai.

3) Pareiškėjo valdos dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, paramos paraiškos pateikimo dieną yra mažesnis – skiriama iki 25 balų priklausomai nuo intervalo:

3.1. valdos ekonominis dydis yra iki 200 000 Eur (įskaitytinai) – skiriami 25 balai;

3.2. valdos ekonominis dydis didesnis kaip 200 000 Eur bet mažesnis kaip 500 000 Eur (įskaitytinai) – skiriama 15 balų;

3.3. valdos ekonominis dydis didesnis kaip 500 000 Eur bet mažesnis kaip 1 000 000 Eur (įskaitytinai) – skiriami 5 balai.

4) Pareiškėjas vykdo žemės ūkio veiklą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių (t. y. daugiau kaip 50 proc. jo deklaruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto yra šiose vietovėse) – skiriama 10 balų.

5) Pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys ne trumpiau kaip 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos – skiriami 5 balai.

6) Pareiškėjas yra jaunasis ūkininkas, t. y. fizinis asmuo, kuriam paramos paraiškos pateikimo dieną nėra suėję 41 metai – skiriami 5 balai.

2.) Atrankos principus įtvirtinti Strateginiame plane, t. y. pateikti EK pranešimą apie nestrateginį SP keitimą (notifikaciją), kuriuo būtų papildyta KP31tvi priemonės aprašo 5 dalis:

„Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas pareiškėjams, geresnį finansinių išteklių panaudojimą ir tikslesnį paramos taikymą, vykdant projektų atranką ypatingas dėmesys bus teikiamas pareiškėjams, kurie investuoja į ŠESD/amoniako mažinimą, smulkesnių ūkių, jaunųjų ūkininkų, pripažintų žemės ūkio kooperatyvų bei jų narių ir ūkininkaujančių vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, projektams.“

Nustatyti šio SP keitimo taikymo pradžios datą – 2026-06-30.

Posėdžio pirmininkas posėdžio pabaigoje padėkojo komiteto nariams už dalyvavimą posėdyje ir atsiprašė dėl užsitęsusio posėdžio laiko.

PRIDEDAMA:

1. 1 priedas. SP SK narių dalyvavimo ir balsavimo posėdyje suvestinė, 1 lapas.
2. 2 priedas. SP SK 2026-04-16 posėdžio medžiaga, 3 lapai.

Posėdžio pirmininkas

Andrius Palionis

Posėdžio sekretorius

Povilas Valteris

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO POSĖDIS

2026.04.16

Institucija	Pagrindiniai nariai	Pavaduojantys nariai	Dalyvavimas	Balsavimas		
				Dėl klausimo "Dėl SP techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimo" nukėlimo.	1 klausimas. Dėl SP techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimo	2 klausimas. Dėl SP intervencinės priemonės KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijų
Žemės ūkio ministerija	Andrius Palionis, komiteto pirmininkas		1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Žemės ūkio ministerija	Ramūnas Krugelis, komiteto pirmininko pavaduotojas		1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija	Rita Armonienė	Olga Celova	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras	Gintaras Brazauskas	Antanas Ronis	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga	Vytautas Buivydas	Rūta Jurgaitė	1	UŽ	UŽ	PRIEŠ
Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos	Fortunatas Dirginčius	Genovaitė Beniulienė	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Lietuvos ūkininkų sąjunga	Raimundas Juknevičius	Gedas Špakauskas	1	UŽ	UŽ	
Lietuvos pramoninkų konfederacija	Egidijus Mackevičius	Gytis Kauzonas	1	UŽ	UŽ	PRIEŠ
Lietuvos universitetų rektorių konferencija	Astrida Miceikienė	Daiva Makutėnienė	1	UŽ	UŽ	UŽ
Lietuvos savivaldybių asociacija	Ausma Miškinienė	Bronius Markauskas				
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba	Renata Vanagėlienė					
Vietos veiklos grupių tinklas	Kristina Švedaitė	Helena Naglazienė	1	UŽ	UŽ	UŽ
Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Vigilijus Jukna	Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė				
Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Agnė Navikienė	Eglė Mikučionienė				
Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Raimondas Paškevičius	Algminas Pakalniškis				
Lietuvos žemės ūkio taryba	Eimantas Pranauskas	Aušrys Macijauskas	1	UŽ	UŽ	PRIEŠ
Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai	Arūnas Svitojus	Algis Baravykas	1	UŽ	UŽ	PRIEŠ
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	Aira Paliukėnaitė	Algirdas Klimavičius	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	Loreta Veličkaitė	Leokadija Zuzo	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
Asociacija „Aplinkosaugos koalicija“	Nerijus Zableckis	Domantas Tracevičius	1	PRIEŠ	UŽ	UŽ
		Dalyvauja	15			
		už		7	15	10
		prieš		8	0	4
Balsavime dalyvaujantis atstovas (paryškintas)		balsavo		15	15	14

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO 2026 BALANDŽIO 16 D. POSĖDŽIO MEDŽIAGA

Trumpiniai:

EK – Europos Komisija

SP, **Strateginis planas** – Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginis planas

LKT – Lietuvos kaimo tinklas

SIŪLOMŲ SP KEITIMŲ, ATRANKOS KRITERIJŲ PAGRINDIMAS/ APIBŪDINIMAS	SIŪLYMAS
<p>1. Dėl SP techninės paramos veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimo (Klausimą pristato: Jurgita Pugačiauskaitė-Butrimienė)</p>	
<p>Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo laikotarpiu jau įvyko 4 kvietimai teikti paraiškas pagal LKT priemonę. Atlikus šių kvietimų analizę, taip pat atsižvelgiant į tiek iš potencialių pareiškėjų, tiek iš NMA gautus pastebėjimus, susijusius su situacija, kai paraiškų vertinimo metu susiformuoja „pilkoji zona“, kurios pereinamasis balas yra 100, atliekamas priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytų atrankos kriterijų keitimas.</p> <p>Kadangi priemonės lėšų likutis 2026–2027 metais suplanuotiems kvietimams yra ribotas (2026 m. – 1 111 500 Eur, 2027 m. – 867 682 Eur), o kvietimų metu gautų paraiškų prašoma paramos suma dažniausiai ženkliai viršija kvietimui skirtą sumą, planuojama atlikti priemonės įgyvendinimo taisyklėse įtvirtintų atrankos kriterijų pakeitimus, kuriais būtų įvedami papildomi atrankos kriterijai, manoma, padėsiantys lengviau ir objektyviau išreitinguoti paraiškas pirmumo eilėje.</p> <p>Žemiau pateikiamas siūlomas priemonės įgyvendinimo taisyklėse įtvirtintų atrankos kriterijų pakeitimas, kuriuo planuojama išspręsti nurodytą problemą:</p>	<p>Siūloma:</p> <p>Pritarti pateiktiems atrankos kriterijų pakeitimams, kuriais būtų sudaromos galimybės lengviau ir objektyviau atrinkti didžiausią pridėtinę vertę siekiant priemonės tikslų kuriančius projektus bei išreitinguoti juos pirmumo eilėje.</p>
<p>32. Komunikacijos projektų atrankos kriterijai:</p>	

<p>32.1. didesnė komunikacijos projekto įgyvendinamo teritorinė aprėptis (nuotolinių renginių atveju vertinama pagal renginio dalyvių atstovaujama apskritį, kai daugiau nei pusė renginio dalyvių yra vienos konkrečios apskrities atstovai): 32.1.1. daugiau nei 5 Lietuvos apskrityse – suteikiama 20 balų; 32.1.2. nuo 3 iki 5 Lietuvos apskričių (įskaitytinai) – suteikiama 15 balų; 32.1.3. 2 Lietuvos apskrityse – suteikiama 10 balų.</p>	
<p>32.2. komunikacijos projektas prisideda prie SP žinomumo didinimo bei SP įgyvendinimo kokybės gerinimo. Per visą komunikacijos projekto įgyvendinimo laikotarpį renginiuose ir (arba) mokymuose dalyvauja: 32.2.1. daugiau nei 200 asmenų – suteikiama 25 balai 20 balų; 32.2.2. nuo 151 iki 200 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 20 balų 15 balų; 32.2.3. nuo 101 iki 150 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 15 balų 10 balų; 32.2.4. nuo 51 iki 100 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 10 balų 5 balai; 32.2.5. nuo 31 iki 50 asmenų (įskaitytinai) – suteikiama 5 balai;</p>	
<p>32.3. komunikacijos projektas įgyvendinamas: 32.3.1. pareiškėjo, kuris yra nacionaliniu lygmeniu veikiantis Tinklo narys (nepriklausomai nuo projekte dalyvaujančių bendradarbiaujančių subjektų skaičiaus) – suteikiama 20 balų 15 balų; 32.3.2. kartu su 3 ir daugiau partnerių – suteikiama 15 balų 10 balų; 32.3.2. kartu su 2 partneriais – suteikiama 10 balų 5 balai.</p>	
<p>32.4. skirtingų komunikacijos projekte suplanuotų įgyvendinti renginių ir elektroninės komunikacijos priemonių, nurodytų Taisyklių 8.1. – 8.3. ir 9.1. – 9.3. papunkčiuose, skaičius: 32.4.1. suplanuota įgyvendinti 5-6 skirtingas priemones – suteikiama 20 balų; 32.4.2. suplanuota įgyvendinti 3-4 skirtingas priemones – suteikiama 15 balų; 32.4.3. suplanuota įgyvendinti 2 skirtingas priemones – suteikiama 10 balų.</p>	
<p>32.5. komunikacijos projekte bus tikslingai prisidedama prie didesnio skaičiaus SP priemonių žinomumo didinimo, bei jų įgyvendinimo kokybės gerinimo: 32.5.1. prie 4 ir daugiau SP priemonių – suteikiama 25 balai 15 balų; 32.5.2. prie 3 SP priemonių – suteikiama 20 balų 10 balų; 32.5.3. prie 2 SP priemonių – suteikiama 15 balų 5 balai.</p>	
<p>32.6. komunikacijos projekto tikslas – spręsti specifines, tam tikros srities problemas, taip prisidedant prie efektyvesnio SP įgyvendinimo (projekto rezultatas – pasiūlomi konkretūs problemos sprendimo būdai, siūlymai dėl SP įgyvendinimo tobulinimo) – suteikiama 10 balų. Projektui įgyvendinti prašoma mažesnio paramos intensyvumo nei nustatytasis galimas didžiausias paramos intensyvumas – suteikiama 1 balas už kiekvieną procentinį punktą, kuriuo mažesnio paramos intensyvumo prašoma, tačiau neviršijant 10 atrankos balų – suteikiama iki 10 balų.</p>	
<p>2. Dėl SP intervencinės priemonės KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijų (Klausimą pristato: Aušra Grygalienė)</p>	
<p>SP intervencinėje priemonėje KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“, vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 79 straipsnio 1 dalimi ir SP nuostatomis, atrankos vertinimas gali būti neatliekamas.</p> <p>Dėl šios priežasties KP31tvi paramos paraiškų priėmimui buvo taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas,</p>	<p>1) Siūloma pritarti, kad SP intervencinėje priemonėje KP31tvi „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ būtų taikomas projektų atrankos vertinimas, nustatant šiuos atrankos kriterijus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paramos paraiška teikiama tik veiklai „ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje“ – skiriama 30 balų. 2. Pareiškėjas nėra gavęs dotacijos pagal šią intervencinę priemonę –

kurio stabdymas vykdomas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

Paramos paraiškų priėmimą teko stabdyti 2023 ir 2025m. kvietimuose. Toks kvietimo organizavimas sukelia pareiškėjų, nespėjusių pateikti paraišką iki sustabdymo momento, nepasitenkinimą. ŽŪM yra gauta socialinių partnerių siūlymų atsisakyti tokio paraiškų priėmimo būdo ir taikyti projektų atranką, kaip ir kitose investicijų intervencinėse priemonėse.

2026 m. kvietimas numatytas rugsėjo mėnesį. Preliminariais duomenimis numatoma kvietimo suma yra 13,8 mln. eurų (baigus 2025m. paraiškų vertinimo procesą, suma gali padidėti).

Todėl siekiant efektyviau panaudoti likusias intervencinės priemonės KP31tvi lėšas, siūloma keisti paramos teikimo principą – vykdyti įprastą (t. y. ribotos trukmės, be stabdymo galimybės) kvietimą teikti paramos paraiškas ir jo metu gautoms paraiškoms taikyti atranką. Atrankos kriterijus siūloma sudaryti laikantis šių principų:

- Skatinti daugiau ūkių pasinaudoti parama investicijoms į ŠESD/ amoniako mažinimą (rezultato rodiklio R.16* reikšmė 2025m. buvo 60% žemesnė už SP suplanuotą tarpinę reikšmę);
- Didinti paramos sklaidą;
- Skatinti smulkesnių ūkių dalyvavimą priemonėje;
- Skatinti tvarią žemės ūkio gamybą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių;
- Išlaikyti nuoseklų kartų kaitos ir ūkių kooperacijos skatinimą teikiant paramą investicijoms.

* R.16. Ūkių, gaunančių BŽŪP investicinę paramą, kuria prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei atsinaujinančiosios energijos ar biomedžiagų gamybos, dalis

skiriami 25 balai.

3. Pareiškėjo valdos dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, paramos paraiškos pateikimo dieną yra mažesnis – skiriama iki 25 balų priklausomai nuo intervalo:
 - 3.1. valdos ekonominis dydis yra iki 200 000 Eur (įskaitytinai) – skiriami 25 balai;
 - 3.2. valdos ekonominis dydis didesnis kaip 200 000 Eur bet mažesnis kaip 500 000 Eur (įskaitytinai) – skiriama 15 balų;
 - 3.3. valdos ekonominis dydis didesnis kaip 500 000 Eur bet mažesnis kaip 1 000 000 Eur (įskaitytinai) – skiriami 5 balai.
4. Pareiškėjas vykdo žemės ūkio veiklą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių (t. y. daugiau kaip 50 proc. jo deklaruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto yra šiose vietovėse) – skiriama 10 balų.
5. Pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys ne trumpiau kaip 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos – skiriami 5 balai.
6. Pareiškėjas yra jaunas ūkininkas, t. y. fizinis asmuo, kuriam paramos paraiškos pateikimo dieną nėra suėję 41 metai – skiriami 5 balai.

Tuo atveju, jeigu sudarius pirmumo eilę, paraiškų priėmimo etapui skirtos lėšų sumos užtektų tik daliai paramos paraiškų, gavusių vienodą atrankos kriterijų balų skaičių, finansuoti, gali būti atliekamas papildomas paramos paraiškų vertinimas reitinguojant pareiškėjus pagal prašomos paramos intensyvumo susimąžinimą (procentiniais punktais) mažėjančia tvarka.

2) **Siūloma** atrankos principus įtvirtinti Strateginiame plane, t. y. **pateikti EK pranešimą apie nestrateginį SP keitimą (notifikaciją)**, kuriuo būtų papildyta KP31tvi priemonės aprašo 5 dalis:

„Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas pareiškėjams, geresnį finansinių išteklių panaudojimą ir tikslesnį paramos taikymą, vykdant projektų atranką ypatingas dėmesys bus teikiamas pareiškėjų, kurie investuoja į ŠESD/amoniako mažinimą, smulkesnių ūkių, jaunųjų ūkininkų, pripažintų žemės ūkio kooperatyvų bei jų narių ir ūkininkaujančių vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, projektams.“

Nustatyti šio SP keitimo taikymo pradžios datą – 2026-06-30.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija 188675190, Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komiteto, patvirtinto vyriausybės 2022 m. rugsėjo 21 d. nutarimu Nr. 960, 2026 m. balandžio 16 d. posėdžio protokolas
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-05-06 Nr. 8D-201
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Povilas Valteris, Vyriausiasis specialistas, Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyrius
Sertifikatas išduotas	POVILAS VALTERIS, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-05-06 08:58:16 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-05-06 08:58:31 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA ECC, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-05-06 09:44:31 – 2029-05-05 09:44:31
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Andrius Palionis, Žemės ūkio ministras
Sertifikatas išduotas	ANDRIUS PALIONIS, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-05-06 10:26:56 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-05-06 10:27:05 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	MD CA, Migracijos departamentas prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2026-01-06 08:32:43 – 2030-01-05 08:32:43
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-05-16 11:31:08 iki 2028-05-15 11:31:08
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	2
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.90.4
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2026-05-06 11:13:33)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2026-05-06 11:13:33 DBSIS